

Звіт про громадське обговорення проєкту стандарту вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності D7 Торгівля

1. Найменування органу виконавчої влади, який проводив обговорення:

Міністерство освіти і науки України.

2. Зміст питання або назва проєкту документу, що виносилися на обговорення:

Проєкт стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності D7 Торгівля (далі – проєкт Стандарту).

Розроблення стандартів передбачено статтею 10 Закону України «Про вищу освіту».

Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до освітніх програм вищої освіти, які є спільними для всіх освітніх програм у межах певного рівня вищої освіти та спеціальності.

Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовуються для визначення та оцінювання якості вищої освіти та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти (наукових установ), результатів навчання за відповідними спеціальностями.

Громадське обговорення проведено у формі електронних консультацій. Проєкт Стандарту було розміщено на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України за посиланням: <https://mon.gov.ua/news/mon-proponuie-do-hromadskoho-obhovorennia-proiektu-standartiv-vyshchoi-osvity-pershoho-ta-druhoho-rivniv-zi-spetsialnosti-d7-torhivlia>

Зауваження та пропозиції до проєкту Стандарту приймалися до (зазначається дата до якої проводилось громадське обговорення, є в оголошенні) на електронну адресу: standards.vo@mon.gov.ua

3. Інформація про осіб, що взяли участь в обговоренні:

Впродовж встановленого для обговорення з громадськістю терміну надіслано зауваження та пропозиції від:

1. **Бородіна Наталія Анатоліївна**, доктор технічних наук, доцент кафедри охорони праці, цивільної та промислової безпеки КПП ім. Ігоря Сікорського.

Зауваження і пропозиції:

1) уточнення змісту ЗК 6;

2) внесення до стандарту додаткових ЗК, які стосуються здатності діяти в умовах надзвичайних ситуацій, протидіяти інформаційним і політичним загрозам; використовувати знання й практичні навички з безпеки праці та здоров'я на роботі під час виконання професійних обов'язків.

2. Омельченко Наталія Володимирівна, кандидат технічних наук, професор кафедри товарознавства і торговельного підприємництва Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Зауваження полягало в пропозиціях щодо внесення змін до тексту проєкту стандарту в частині:

- 1) переліку назв освітніх програм (посилання на статтю Закону України «Про вищу освіту»);
- 2) працевлаштування здобувачів;
- 3) теоретичного змісту предметної області;
- 4) інструментів та обладнання;
- 5) редакції ЗК3, ЗК5;
- 6) перегляду змістового викладу ЗК6;
- 7) викладу у новій редакції ЗК7, ЗК8;
- 8) редакції СК5;
- 9) вимог до оцінки кваліфікаційної роботи.

3. Дорошенко Андрій, кандидат економічних наук, доцент; **Дячков Дмитро**, доктор економічних наук, професор, директор навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій; **Світлична Алла**, кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри підприємництва і права, Полтавський державний аграрний університет.

Зауваження полягало в пропозиціях щодо внесення змін до тексту проєкту стандарту в частині:

- 1) змістового наповнення загальних компетентностей з урахуванням специфіки торговельної діяльності;
- 2) нової редакції ЗК2;
- 3) редакції ЗК1, ЗК2 на предмет врахування вимог інклюзивності.

4. Інформація про рішення, прийняті за результатами обговорення:

Під час доопрацювання проєкту Стандарту зауваження та пропозиції, отримані під час громадського обговорення, враховано частково.

Формулювання проєкту (терміни, словосполучення, фрази, формулювання)	Пропозиції щодо змін до тексту проєкту стандарту	Обґрунтування пропозицій щодо змін до тексту проєкту стандарту
Перелік назв освітніх програм Заклади вищої світи самостійно визначають назви освітніх програм з урахуванням вимог частини 6 статті 9 Закону України «Про вищу освіту»	Омельченко Н.В. Перелік назв освітніх програм Заклади вищої світи самостійно визначають назви освітніх програм з урахуванням вимог статті 9¹ Закону України «Про вищу освіту»	ПОГОДЖУЄМОСЬ Посилання на частину шосту статті 9 Закону України «Про вищу освіту» потребує заміни, оскільки цю частину виключено. Коректним є посилання на чинну статтю 9 ¹ «Освітні програми» Закону України «Про вищу освіту». <i>Частину шосту статті 9 виключено на підставі Закону № 3642-IX від 23.04.2024</i>

Працевлаштування на підприємствах торгівлі усіх видів діяльності.	Омельченко Н.В. Запропонована редакція зміни: «Працевлаштування у суб'єктах господарювання усіх видів торговельної діяльності»	ПОГОДЖУЄМОСЬ Запропоноване у проєкті формулювання <i>«підприємства торгівлі усіх видів діяльності»</i> містить внутрішнє логічне та юридичне протиріччя, а також суперечить чинному Національному класифікатору України ДК 009:2010 «Класифікація видів економічної діяльності» (КВЕД). Відповідно до КВЕД, торгівля (гуртова та роздрібна) є одним конкретним видом (секцією) економічної діяльності. Юридична особа, яка є «підприємством торгівлі», за визначенням не може охоплювати <i>усі</i> інші види діяльності (такі як промислове виробництво, будівництво, сільське господарство тощо). Вираз у поточній редакції створює методологічну плутанину між поняттям «галузь/сектор» та «внутрішня спеціалізація підприємства».
Теоретичний зміст предметної області: теорії, поняття, принципи, концепції торговельної діяльності й організації торговельних систем, товарознавства та технічного регулювання торгівлі.	Омельченко Н.В. Теоретичний зміст предметної області: теорії, поняття, принципи, концепції торговельної діяльності й організації торговельних систем, товарознавства та технічного регулювання обігу продукції у сфері торгівлі.	ПОГОДЖУЄМОСЬ – у сфері торгівлі без обігу продукції, тобто технічного регулювання у сфері торгівлі Технічне регулювання стосується насамперед продукції, процесів, послуг, а не «торгівлі» як виду економічної діяльності загалом. Тобто в торгівлі може застосовуватися технічне регулювання, але сама торгівля не є самостійним об'єктом технічного регулювання в такому формулюванні.
Інструменти та обладнання: інформаційно-комунікаційні та аналітичні системи, хмарні сервіси, інструментарій штучного інтелекту, спеціалізоване програмне забезпечення, спеціальні прилади та обладнання у сфері торгівлі	Омельченко Н.В. Інструменти та обладнання: інформаційно-комунікаційні та аналітичні системи, хмарні сервіси, інструменти штучного інтелекту для аналізу даних, прогнозування, підтримки прийняття рішень	НЕ ПОГОДЖУЄМОСЬ, оскільки інструменти штучного інструменту змінюються, залишаємо в редакції НМК Краще вказати не просто ІІІ, а його призначення: аналітика, прогнозування, підтримка

	і цифрової взаємодії у сфері торгівлі, спеціалізоване програмне забезпечення, спеціальні прилади та обладнання у сфері торгівлі.	прийняття рішень, обробка даних.
ЗК 1. Здатність спілкуватися українською мовою усно і письмово. Для осіб із порушеннями зору, слуху, мовлення відповідні вимоги застосовуються з урахуванням можливостей таких осіб	Дорошенко А., Дячков Д., Світлична А. ЗК 1. Здатність спілкуватися українською мовою усно і письмово.	ПОГОДЖУЄМОСЬ Зазначене положення є важливим з позицій інклюзивності, однак його включення безпосередньо до формулювання кожної мовної компетентності є методологічно не зовсім коректним. Стандарт має визначати компетентності та програмні результати навчання, а не умови чи способи їх досягнення.
ЗК 2. Здатність спілкуватися іноземною, зокрема англійською, мовою усно і письмово при обговоренні теоретичних питань предметної області спеціальності, проблем та результатів очікуваної професійної діяльності. Для осіб із порушеннями зору, слуху, мовлення відповідні вимоги застосовуються з урахуванням можливостей таких осіб	Дорошенко А., Дячков Д., Світлична А. ЗК 2. Здатність використовувати іноземну, зокрема англійську, мову для усної та письмової професійної комунікації, пошуку й опрацювання фахової інформації, ведення ділового листування та взаємодії у типових ситуаціях торговельної діяльності	НЕ ПОГОДЖУЄМОСЬ Для освітнього рівня «бакалавр» доцільним є використання терміну «спілкуватися» іноземною ...мовою, а не використання. ПОГОДЖУЄМОСЬ Зазначене положення є важливим з позицій інклюзивності, однак його включення безпосередньо до формулювання кожної мовної компетентності є методологічно не зовсім коректним. Стандарт має визначати компетентності та програмні результати навчання, а не умови чи способи їх досягнення.
ЗК 3. Здатність застосовувати наукові, зокрема математичні, інженерні й технологічні знання та/або методи у професійній діяльності та/або участі у суспільному житті.	Омельченко Н.В. ЗК 3. Здатність застосовувати наукові, зокрема математичні, інженерні й технологічні знання та/або методи у професійній діяльності у сфері торгівлі.	ПОГОДЖУЄМОСЬ щодо зайвого формулювання та/або участі у суспільному житті і немає необхідності вказувати про професійну діяльність у сфері торгівлі Формулювання:

		-«наукові, зокрема математичні знання та методи» – загалом прийнятне, але для торгівлі краще говорити про наукові, аналітичні, економіко-математичні та статистичні методи; -«у професійній діяльності та/або участі у суспільному житті» – кінець виглядає випадково приєднаним. Участь у суспільному житті тут не дуже логічно поєднується з математичними знаннями, інженерією і технологіями.
ЗК 5. Здатність до саморозвитку, підтримки власного фізичного і ментального здоров'я, ефективного керування часом та інформацією, конструктивної співпраці з іншими, вирішення конфліктів, зокрема в інклюзивному та підтримуючому контексті, участі у суспільному житті, здобуття освітніх/професійних кваліфікацій.	Омельченко Н.В. ЗК 5. Здатність до саморозвитку, підтримання власної фізичної та ментальної стійкості, ефективного керування часом та інформацією, конструктивної співпраці, командної взаємодії й розв'язання конфліктів у професійному та інклюзивному середовищі.	ПОГОДЖУЄМОСЬ Механічно зібраний «пакет» <i>soft skills</i>, де в одну компетентність вміщено все: саморозвиток, здоров'я, тайм-менеджмент, інформаційну грамотність, співпрацю, конфліктологію, інклюзію і громадську участь. Проблема не в змісті – усі ці складові важливі. Проблема в тому, що формулювання занадто довге, неоднорідне й важко вимірюване. Особливо важко сприймається фрагмент: «підтримки власного фізичного і ментального здоров'я та сприяння іншим у такій підтримці». Для стандарту спеціальності Торгівля це звучить дещо не природно. Фахівець, звісно, має дбати про власну стійкість і здоров'я, але «сприяти іншим у підтримці ментального здоров'я» – це вже, радше, сфера психології, соціальної роботи або управління персоналом, а не базова компетентність бакалавра торгівлі. Фраза: «участі у суспільному житті» прикріплена наприкінці майже випадково і не пов'язана

		граматично з попередніми частинами.
ЗК 6. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства на основі усвідомлення цінностей громадянського (вільного демократичного, інклюзивного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина, розуміння соціальних, економічних, політичних концепцій і структур та глобального розвитку і стійкості, брати участь в організації національного спротиву, захищати Батьківщину, здійснювати професійну діяльність із дотриманням принципів професійної етики та неприпустимості корупції.	Бородіна Н.А. ЗК 6. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства на основі усвідомлення цінностей громадянського (вільного демократичного, інклюзивного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина, розуміння соціальних, економічних, політичних концепцій і структур, глобальних подій та цілей сталого розвитку, захищати незалежність і територіальну цілісність України та здійснювати професійну діяльність із дотриманням принципів професійної етики та неприпустимості корупції. Омельченко Н.В. ЗК 6. Здатність діяти як відповідальний громадянин і фахівець, реалізовувати свої права й обов'язки на засадах верховенства права, демократичних цінностей, поваги до прав і свобод людини, інклюзивності, професійної етики, доброчесності та неприпустимості корупції, а також усвідомлювати соціальну відповідальність професійної діяльності в умовах сучасних суспільних і безпекових викликів.	НЕ ПОГОДЖУЄМОСЬ Врахована пропозиція Омельченко Н.В. ПОГОДЖУЄМОСЬ Надмірне нагромадження різних смислових блоків. В одному реченні поєднані громадянська, правова, політична, оборонна, етична, антикорупційна та професійно-дослідницька компетентності. Це важко сприймається й погано вимірюється як компетентність.
ЗК 8. Здатність жити і здійснювати професійну діяльність у мультикультурному та мультилінгвальному середовищі на основі розуміння та поваги до того, як ідеї та сенси творчо	Омельченко Н.В. ЗК 8. Здатність здійснювати професійну діяльність у мультикультурному й мультилінгвальному середовищі на засадах поваги до культурного	ПОГОДЖУЄМОСЬ Наявне поєднання одразу кількох різних компетентностей: міжкультурної, іншомовної, дослідницької, інноваційної, творчої, громадянської та самоідентифікаційної виглядає

виражаються та передаються в різних культурах і через низку мистецтв та інших культурних форм, розвивати і реалізувати власні ідеї у професійній діяльності з відчуттям свого місця або ролі в суспільстві у різний спосіб та в різних контекстах.	різноманіття, розуміння різних способів вираження ідей, цінностей і смислів, а також усвідомлення власної ролі в суспільстві та професійному середовищі.	перевантаженим, важко сприймається і погано вимірюється як компетентність.
СК 5. Здатність виявляти та управляти невідповідностями якості, безпечності й простежуваності товарів і послуг.	Омельченко Н.В. СК 5. Здатність управляти процесами виявлення, аналізу та усунення невідповідностей товарів і послуг установленим вимогам щодо якості, безпечності та простежуваності.	НЕ ПОГОДЖУЄМОСЬ , оскільки Стандарт бакалавра СК5 такого змісту не передбачає
Бородіна Н.А.	ЗК. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства на основі усвідомлення цінностей громадянського (вільного демократичного, інклюзивного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина, розуміння соціальних, економічних, політичних концепцій і структур, глобальних подій та цілей сталого розвитку, захищати незалежність і територіальну цілісність України та здійснювати професійну діяльність із дотриманням принципів професійної етики та неприпустимості корупції. ЗК. Здатність діяти в умовах надзвичайних ситуацій у мирний і воєнний час задля збереження життя та здоров'я, протидіяти інформаційним і політичним загрозам, брати участь у національному спротиві та захищати Батьківщину.	НЕ ПОГОДЖУЄМОСЬ Додавання загальних компетентностей суперечить обраному підходу брати за основу Рекомендації Ради ЄС щодо ключових компетентностей, до того ж стандарти містять 8 ЗК, що на рівні магістра і PhD забагато.

	ЗК. Здатність використовувати знання й практичні навички з безпеки праці та здоров'я на роботі під час виконання професійних обов'язків.	
«Кваліфікаційна робота має передбачати самостійне або у складі групи розв'язання...»	Омельченко Н.В. «Кваліфікаційна робота має передбачати самостійне розв'язання актуальної задачі дослідницького або інноваційного характеру у сфері торгівлі. У разі виконання роботи в межах колективного проєкту має бути чітко визначений індивідуальний внесок здобувача»	НЕ ПОГОДЖУЄМОСЬ Ускладнює або унеможлиблює чіткий вибір критеріїв оцінки індивідуального внеску кожного здобувача.